

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2018»
XIII Халықаралық ғылыми конференциясы

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

XIII Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2018»

The XIII International Scientific Conference
for Students and Young Scientists
«SCIENCE AND EDUCATION - 2018»

12th April 2018, Astana

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2018»
атты XIII Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIII Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2018»**

**PROCEEDINGS
of the XIII International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2018»**

2018 жыл 12 сәуір

Астана

УДК 378

ББК 74.58

Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2018» атты студенттер мен жас ғалымдардың XIII Халықаралық ғылыми конференциясы = XIII Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2018» = The XIII International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2018». – Астана: <http://www.enu.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2018. – 7513 стр. (қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-997-6

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 378

ББК 74.58

ISBN 978-9965-31-997-6

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2018

В гражданских правовых отношениях, можно рассмотреть пример заключения договора с каким-то частным учреждением в какой-либо юридической форме. В случае если гражданину не подходят условия договора, он может рассмотреть предложение с другим частным учреждением.

3. Ликвидация носителя прав является полным уничтожением или поглощением одной стороны другой. В истории также есть множество примеров такого способа поведения. Такой способ позволяет расширить границы правового поля, если рассматривать уровень народностей т.к. место обитания другой стороны теперь свободно. После расширения правового поля, как правило, правовое поле достигнет нового соседа или партнера и тогда цикл наложения правовых полей снова повторится.

В случае гражданских правовых отношений произойдет переход к уголовному праву, что вновь открывает вопрос и разветвления на 2 варианта.

1. Частичное лишение прав

2. Ликвидация носителя права

Также частичное лишение прав имеет оба варианта, преступник имеет возможность скрыться от наказания, т.е. сохранить свое правовое поле.

Из всего рассмотренного можно сделать вывод, что накладка правовых полей есть состояние войны. Договор составлены с учетом и уважением обеих сторон есть состояния мира. Остальные состояния есть состояния квази-войны или квази-мира либо состояния рабства или свободы. В данном случае свобода является нежеланием или не возможностью составить мирный договор. Это подтверждает выражение “человек – существо социальное”.

Список использованных источников:

1. Назар А. Динамичность права и статичность закона // Вестник, 2017 №3(32) Научный журнал серия “Юридические науки”, Астана 2017.

2. История политических и правовых учений / под ред. В. С. Нерсесянца. — М.: Норма, Инфра-М, 2012. — 704 с

ӘОЖ 342.72/73

АДАМ ЖӘНЕ АЗАМАТТАРДЫҢ НЕГІЗГІ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН БОСТАНДЫҚТАРЫН ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Өмірбеков Еркебулан Жарасович

[I can not without you@mail.ru](mailto:I_can_not_without_you@mail.ru)

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ «Құқықтану» мамандығының 2 курс магистранты.

Ғылыми жетекшісі: з.ғ.д., профессор Абрасулов Е.Б.

Қазақстан Республикасы Президентінің жыл сайынғы Қазақстан халқына жолдаған жолдауларында адам құқығын қорғау, Елімізді одан әрі жағарту мен демократияландыру күн тәртібіндегі мәселе екендігі айтылған. Қазақстан Республикасы тәуелсіз, егеменді мемлекет, өзін әлеуметтік, құқықтық мемлекет ретінде орнықтырып, қоғамның бүгінгі таңдағы әлеуметтік, саяси, экономикалық өзгерістеріне, яғни нарықтық экономикаға көшу, қоғамда демократиялық және құқықтық институттарды дамыту мәселелеріне көңіл бөледі. Өткізілген реформалардың сәтті шығуы ең алдымен жалпы адамзаттық құндылықтарға негізделетін құқықтық сана деңгейіне әсер етеді, одан адам және азаматтардың құқықтары мен бостандықтары да шет қалмайды.

Мемлекетте демократияның басты негізі жеке тұлғаның құқықтық жағдайы болып табылады. Барлық қазіргі заманға сай конституциялар, оның ішінде Қазақстан Республикасының Конституциясы да бұл мәселеге ерекше назар аударады. Көпшілік мемлекеттер Конституциясымен қатар оның құрамдас бөлігі ретінде

негізгі құқықтар мен бостандықтарды жеке құжаттарда көрсету орын алады. Бұған, атап айтқанда 1789 жылғы француздың Адам мен азамат құқығы Декларациясын, 1982 жылғы канадалық Құқық пен бостандық Хартиясын, 1922 жылғы Негізгі құқықтар мен бостандықтар хартиясын жатқызуға болады. Бұл қадам басқада конституциялық жағдайлардан жеке тұлғаның құқықтары мен бостандықтарын бөліп алып қарастыруға мүмкіндік береді. Қазақстан заң ғылымында конституциялық әділет органдарының қызметі, олардың жеке аспектілері, сонымен бірге адам құқықтарын қорғаудың жағдайлары зерттеушілердің назарын тек кейінгі уақытта ғана өзіне бұрды.

Қазақстан Республикасының Конституциясы ең жоғары құндылық ретінде адам, оның өмірі, құқықтары мен бостандықтары деп бекітті [1]. Бұл қағида демократиялық мемлекеттің қызметі мен оның халықаралық- құқықтық міндеті. Конституцияда бекітілген жеке тұлғаның құқығы оны жүзеге асыру мен қорғаудың тиімді механизмін құруды болжайды. Адам құқығы, оны сақтау мен кепілдік беру бүгінгі таңдағы маңызды көрсеткіші, оның кемеліне келуі мен руханилығының белгісі.

Мемлекет және құқық теориясы бойынша ғылыми жарияланымдарды талдау қарастырылып отырған мәселелерге қатысты құқық теоретиктері қоғамда іргелі адам мен азаматтың құқықтары мен бостандықтарын жүзеге асыруға құқықтық қолдау тұжырымдамасын нақты айқындап көрсетпеген, ал кейбіреулері бұл тұжырымдамаға мүлде мән бермеген.

Адам құқықтары мен бостандықтарының құндылығы бүгінгі күні дәлелдеуді талап етпейтін мәселе. Бірақ жалпы алғанда осылай болса да, оған да күмән келтірушілер аз емес. Мысалы, қазақстандық ғалым С.Б. Булекбаев осыған қатысты қазақстандық қоғамның батыстық үлгідегі үлкен реформалаудан өтуін, сондай-ақ қазақстандық қоғамның санасына өркениеттің негізін нарықтық экономика, жеке меншік және демократия қалайды, ал батыстық өркениет - әлемдегі өркениет процесінің үлгісі (эталоны) болып табылады деген идея белсенді енгізілуде деп көрсетеді. Бұл болса, ғалымның айтуынша еуроцентризм (немесе еуроцентризм) идеологиясын құрайды [2, 18 б.].

Мәселен, теоретик Е.А. Лукашева жеке адамның «Адам құқықтары» оқулығындағы құқықтық мәртебесі туралы мәселені қарастырып, тек субъективті, оның ішінде процессуалдық, құқықтардан тұрады: мемлекеттік органдарға шағымдар мен өтініштермен шағымдану, өз құқықтарын қорғау туралы және заңмен тыйым салынбаған барлық жолдармен, соттарға, мемлекетаралық қорғау органдарына және т.б. атайды. Бұл ретте ол «құқықтық қамтамасыз ету» және «қорғау» деген екі тұжырымдаманы жиі байланыстырады [3, 91 б.].

Академик В.С. Нерсесянц саяси және құқықтық ой-өрістер тарихындағы адам құқықтарын бейнелейтін адамның және азаматтың құқықтары мен бостандықтары саласындағы қатынастарды құқықтық реттеу арқылы «құқыққа әсер ету механизмі» арқылы назар аударады, «формальды (құқықтық) теңдік» тетігі арқылы «бастапқыда еркін адамдардың массасы бірте-бірте еркін тұлғаларға айналады». Бұл жерде ғалым «құқықтық реттеу» және «адамның құқықтары мен бостандықтарын іске асыруға құқықтық қамтамасыз ету» жолын біріктіреді [4, 36 б.].

Н.И. Матузов осы құқықтық қамтамасыз ету түсінігін нақты зерттемейді. Бірақ ол тұлғаның құқықтық мәртебесінің құрылымын, негізгі құқықтар мен міндеттерін, заңды мүдделерін және құқықтық қатынастарда нормативтік реттелуін егжей-тегжейлі талқылайды, яғни адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарын жүзеге асыруға және құқықтық қолдау көрсетуді зерделейді [5, 237 б.].

А.Б. Венгеров құқықтық қамтамасыз етудің мәні мемлекеттің және құқықтың міндетінде «жеке азамат алдында әрқашан қорғауға және қайда болмасын заңды түрде қорғауға тиіс» деп жүктейді [6, 201 б.].

Біздің көзқарасымыз бойынша, барлық аталған көзқарастар қызықты және бір-біріне қарама-қайшы келмейді, керісінше, олар қарастырылып жатқан мәселелерді зерттеуде бір-бірін толықтырады.

Осылайша, осы теоретиктердің ешқайсысы адам мен азаматтың іргелі құқықтары мен бостандықтарын іске асыру үшін құқықтық қамтамасыз ету туралы ұғымға қарсы емес. Сонымен қатар, жеке ғалымдар бұл құқықтық қамтамасыз ету түрінде тікелей айтады. Мысалы, Е.А. Лукашева жеке адамның құқықтық мәртебесін қамтамасыз ету туралы талқылайды. А.Б. Венгеров мұнда жеке азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын жүзеге асыру құқығын қамтамасыз етуді мемлекет пен құқыққа біріктіреді. О.В. Шудра құқықтық қолдауды осы құқықтар мен бостандықтарды жүзеге асыру жөніндегі іс-шаралар жиынтығы ретінде қарастырады.

Сонымен бірге, адам мен азаматтың құқықтары мен бостандықтарын жүзеге асыруды құқықтық қамтамасыз ету: құқықпен, оның жұмыс істеу механизмі мен реттелуімен және мемлекетпен; тұлғаның субъективті және процессуалдық құқықтарымен; мәртебелік типтегі құқықтық қатынастарымен; адам құқықтарын құқықтық қорғаумен; сондай-ақ Конституцияда және басқада нормативтік құқықтық актілерде көрініс тапқан нақты қызметтері үйлескен.

Сонымен бірге, бүгінгі күнгі қоғамда адам мен азаматтың негізгі құқықтары мен бостандықтарын іске асыру үшін құқықтық қамтамасыз етудің негізінде не түсіну керек және оның мәні қандай?

Біз жоғарыда аталған пікірлерді ескере отырып құқықтық қамтамасыз етуді белгілі бір мемлекеттік органдар, ұйымдар, мекемелер және жеке тұлғалардың (барлық деңгейдегі соттар, адам құқықтары жөніндегі уәкіл басқару мемлекеттік органдар, құқық қорғау ұйымдары, депутаттар т.б) нақты ұйымдық-құқықтық іс-шаралар ретінде азаматтығы олардың қызметі үшін қалыпты жағдай жасау мақсатында Конституция, заңдар және жеке тұлғалардың негізгі құқықтары мен бостандықтарын және басқа да актілерді қолдану арқылы қорғау үшін анықтауға болады деп санайды. Сонымен қатар, адамның және азаматтың негізгі құқықтары бойынша біз Қазақстан Республикасының Конституциясында және адам құқықтары бойынша халықаралық-құқықтық құжаттарда, атап айтқанда Адам құқықтары жөніндегі халықаралық конвенцияда, 1950 жылғы Адам құқықтары мен негізгі бостандықтарын қорғау туралы Еуропа конвенциясында, жарғы және басқаларын атауға болады. Яғни, әр адам мен азаматтың өмірі, денсаулығы, жеке қауіпсіздігі, қол сұғылмауы, ар-намысын, қадір-қасиетін, ой мен сөз бостандығын қорғау, тұрғылықты жерін таңдау, меншікке иелік ету және билік ету, кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыру танылады.

Мұндай құқықтық қолдау тек қана соттардың, басқа да мемлекеттік органдардың, ұйымдардың, институттардың және жеке тұлғалардың адамның және азаматтың негізгі құқықтары мен бостандықтарын қорғау саласындағы қызметін құқықтық реттеуін ғана емес, сондай-ақ жанжалдың барлық аспектілерін қамтитын құқықтық қамтамасыз етудің кешенді жүйесін қамтиды. осы саладағы заңсыз көріністер, сондай-ақ адам мен азаматтың, оның ішінде халықаралық ұйымның іргелі құқықтары туралы қолданыстағы заңнаманы жетілдіру проблемаларын зерделейді. Сонымен қатар қазіргі заманғы жағдайларда осы жүйенің мазмұны әлеуметтік еңбек процесі арқылы түсіндіріледі [7, 30 б.].

Өздеріңіз білетіндей, қоғамдағы әрбір еңбек процесі ең алдымен жүйе ретінде сипатталады, бұл процес осы немесе сол тұлғаның мақсатты жұмысын болжайды, оның барысында еңбек инструменттері белгіленген мақсаттарға қол жеткізу үшін белгілі бір объектілерге (еңбек объектілеріне) әсер етеді. Осы теориялық тұжырым негізінде адамның және азаматтың негізгі құқықтары мен бостандықтарын құқықтық қамтамасыз етуде, адам құқықтарын, логикалық қызметі немесе судьялардың, басқа да лауазымды тұлғалардың, мемлекеттік қызметшілердің, адам құқықтары жөніндегі комиссарлардың, осы негізгі құқықтар мен бостандықтарды (еңбек тақырыбын) іске асыруға байланысты түрлі шаралар туралы ақпараттарды жинақтауға, сақтауға, жинауға және бағалауға қажетті шешімдерді

қабылдау үшін қажетті формаларда, құқықтық және өзге де реттеуші ықпал етуді жүзеге асыру актілеріне бағытталған.

Осындай кең көзқараспен біз әртүрлі тараптан адам мен азаматтың негізгі құқықтары мен бостандықтарын жүзеге асыру үшін құқықтық қамтамасыз ету жүйесін қарастырамыз:

- бұл негізгі құқықтар мен бостандықтарды жүзеге асыруға байланысты түрлі іс-шаралар туралы деректерге қатысты орынды мемлекеттік және басқа да қоғамдық іс-шаралар ретінде;

- құқықтар мен бостандықтарды қорғаудың субъектілері мен объектілерінің жиынтығы ретінде, зерттеу саласындағы құқық және сот төрелігі талқылауын қалпына келтірілуі арқылы істерді, шағымды, өтініштерді және т.б. қарастыру;

- негізгі құқықтар мен бостандықтарды жүзеге асыру үшін құқықтық қолдау саласындағы мемлекеттік-құқықтық, адам құқықтары, танымдық, ақпараттық және басқа да байланыстар жиынтығы ретінде.

Қазақстанда бұл ереже іс жүзінде мойындалған және дәйекті түрде жүзеге асырылғанын көрсетті. Сонымен бірге, мемлекет өз азаматтарының негізгі құқықтары мен бостандықтарын жүзеге асыру жүйесінде әрдайым маңызды рөл атқарады. «Адамның және мемлекеттің арасындағы қарым-қатынаста жалпы мазмұны мен шараларын заңды түрде қалыптастыру әсіресе құнды болып табылады. Мемлекет, оның органдары адамның еркіндігімен заңмен бекітілген және бекітілген еркіндікті шектемеуі керек. Шын мәнінде, жеке бостандықты сипаттау да осы еркіндікті жүзеге асыратын мемлекеттің жағдайын анықтайды: тоталитарлық мемлекет, теократиялық немесе демократиялық, заңды, әлеуметтік және т.б.». Басқаша айтқанда, мемлекет бұл жерде қарастырылып отырған құқықтық қолдаудың негізгі компоненті болып табылады.

Мемлекеттің осы рөлі туралы толығырақ тоқталайық, сол уақытта адам құқықтары мен бостандықтарын шектеу проблемасына баса назар аудара отырып, адамның және азаматтың негізгі құқықтары мен бостандықтарын іске асыру үшін құқықтық жүйені қамтамасыз ету үшін бүгінгі таңда тартылған талаптарды қозғаймыз.

Қазақстан Республикасының құқықтық және әлеуметтік процесте жүрген демократиялық мемлекет, адамның және азаматтың негізгі құқықтары мен бостандықтарын іске асыру үшін құқықтық қамтамасыз ету жүйесінде шешуші рөл атқаратынына байланысты, оның қызметін қамтамасыз ететін бағыттар мен нысандарға тоқталу қажет. Талдау көрсеткендей, осы мемлекеттің құқықтық жүйесін қолдау шеңберінде мемлекетіміздің құқықтары мен бостандықтарын жүзеге асыру негізінен оның қызметі конституциялық, құқықтық, халықаралық құқықты қоса алғанда, негізгі құқықтар мен бостандықтарды тану, кепілдік және қорғау, олардың заңнамалық, атқарушы және сот органдарының қызметі арқылы жүзеге асырылуын қамтамасыз ету, оларды іске асыру үшін саяси, әлеуметтік және материалдық алғышарттар мен шарттарды құру; құқықтары мен бостандықтарын дұрыс және толық іске асыруға кедергі келтіретін белгілі бір адамдардың заңдылығы мен жауапкершілігі режимін құру. Мұнда құқықтық нысандар мен әдістер, тіпті мұндай іске асыру мүмкіндіктері де адам мен азаматтың негізгі құқықтары мен бостандықтары субъектілерінің мүмкіндіктерінен айтарлықтай ерекшеленеді.

Адам құқықтары мен бостандықтарын қамтамасыз ету, кепілдік беру және қорғауға бағытталған мемлекеттің құқықтық құзыреті қарастырылып отырған құқықтық жүйенің негізгі және негізгі ұстанымы. Біз мұны мемлекеттің адам мен азаматтың негізгі құқықтары мен бостандықтарын іске асырудың белгілі бір тұжырымдамасы ретінде анықтай аламыз.

Құқық пен еркіндіктің жай-күйі арқылы жүзеге асыруға құқықтық қолдау тұжырымдамасы тергеу жүргізіліп жатқан саладағы заңға қайшы түсініктемелерді жоққа шығаратын жеткілікті дәлдікпен сипатталатын заңнамалық актілердің дамыған жүйесінің болуын болжайды.

Заң нормаларын егжей-тегжейлі сипаттайтын және дамытатын заңдар осы заңмен заңды, объективті, мағыналы, логикалық талаптарға сай келеді. Алайда, зерттеу көрсеткендей, іс жүзінде, өкінішке орай, азаматтардың негізгі құқықтары жүзеге

асырылмаған және тиісті атқарушы органдардың жекелеген атқарушы органдарының кінәсінен тиісті құқықбұзушылық болған жағдайлар бар.

Бұдан басқа, оның құқықтары мен еркіндіктерін жүзеге асырудың құқықтық жүйесі демократиялық және адамгершілікке толық сәйкес болуы керек. Олай болмаған жағдайда, бұл жағдайда сөзсіз құқықтар мен бостандықтарды өздері есептеп, тіпті бұрмалау керек. Сонымен қатар әдебиетте, бұл бүгінгі күнге дейін жеке басының басымдығы қағидаты басқа барлық заң объектілеріне қатысты, ғалымдар мен практиктермен бірге еш жерде мұқият зерттелмеген [8, 287 б.].

Бұл жағдайда белгілі теоретик А.Б. Венгеровтың айтуынша, «жеке тұлғаның тұжырымдамасы қарқынды. Осы принципті толтыру кезінде тарихи қағидасы қолданылады: ол құқықтар мен бостандықтардың жаңа сипаттамаларына толы. Ол жеке адамның еркіндік қасиеті ретінде айқындалады. Адамның еркіндігі басқа адамдарға қатысты пайдалы, қажетті, бірақ басқа тұлғалардың бостандықтарын бұзбастан, өзін ұстауға мүмкіндік береді. Жеке бостандықтың жалпы мазмұнын, оның шарасын, басқа да бостандықтармен тепе-теңдікті белгілеу заңның үлкен міндеті болып табылады. Алайда, талдау көрсеткендей, қалыптасқан құқық қорғау практикасы бұл тұжырымды жиі ескермейді және адамның және материалдық құндылықтардың бәсекелестігінде көбіне соңғыға мән береді.

Адамның және азаматтың негізгі құқықтары мен бостандықтарын іске асырудың құқықтық жүйесінің негізгі компоненті - құқық және құқықтық мәдениеттің деңгейі, оның өзі құқық субъектілері және лауазымды тұлғалар, олардың қызметі көбінесе құқықтарды жүзеге асырудың толықтығын, келісімділігін, тиімділігін анықтайды.

Негізгі құқықтар мен бостандықтарды жүзеге асыруды құқықтық қамтамасыз ету тұжырымдамасы, біздің ойымызша, осындай құқықтар мен бостандықтардың әрбір түрін жүзеге асыру тетігіне дифференциалды көзқарасқа негізделген. Бірқатар жағдайларда - белгілі бір құқықты іске асыру қоғамның және жеке тұлғаның мүдделерінің дұрыс байланысымен, мемлекет мүдделеріне және оның органдары мен лауазымды тұлғаларының қызметіне қатысты мәселелерге байланысты, мүліктік қатынастарда, материалдық, әлеуметтік, рухани құндылықтар мен құндылықтарды тарату жолдары мен тәсілдерін қалыптастыратыны белгілі. Сонымен қатар, осы құқықтарды жүзеге асыру нысандарын саралау әрқайсысы осындай жеке құқықтармен қамтылған қатынастар аясында да байқалады. Әр адамның өздерінің қабілеттерін және мүлкін кәсіпкерлік және басқа да шаруашылық қызметке заңмен тыйым салынбайтын еркін пайдалану құқығын іске асыру объективті түрде әртүрлі формалар, әдістер, рәсімдер, сатылар және т.б. пайдалану мүмкіндігін білдіреді.

Зерттеу көрсеткендей, негізгі құқықтар мен бостандықтарды жүзеге асыру үшін құқықтық қамтамасыз ету жүйесі табиғи, яғни қабылданған шешімдердің бұрмаланғандығынан, қасақана, саналы немесе тіпті теріс әсері бар екенін білдіреді. Адам мен азаматтың негізгі құқықтары мен бостандықтарын іске асыру үшін құқықтық қамтамасыз етудің тұтас жүйесінің құрамдас бөлігі ретіндегі табиғи шектеулер экономикалық мүмкіндіктер, әлеуметтік орта, саяси ахуал, әлеуетінің әрбір негізгі құқықтары мен бостандықтарында тұтқынның әлеуетін нақты жүзеге асыру мүмкіндігін қамтамасыз ететін мән-жайлармен объективті түрде туындайды.

Бұл құқықтар мен бостандықтарды іске асырудың әмбебап және өзгермейтін детерминизмі өз кезегінде, ол әр түрлі көріністерге ие. Олардың бірі, біздің ойымызша, жеке тұлғаның құқығы бар әлеуметтік қоғамдастықтың құқықтарын іске асырудың сәттілігі мен толықтығы арқылы жеке тұлғаның құқықтарын жүзеге асыруды алдын-ала белгілеу болып табылады. Кейбір жағдайларда ұжымдық, құқықтық субъектілердің өкілеттіктері бар қоғамдық бірлестіктердің заң шығаруы ұжымдық, әлеуметтік қоғамдастық мүшелерінің құқықтарына қайшы келуі мүмкін және олардың құқықтарын нақты бұзу және шектеу. Кейбір жағдайларда ұжымдық, құқықтық субъектілердің өкілеттіктері бар қоғамдық бірлестіктердің заң шығаруы ұжымдық, әлеуметтік қоғамдастық мүшелерінің құқықтарына қайшы келуі мүмкін және олардың құқықтарын нақты бұзу және шектеу.

Осылайша, мемлекет тарапынан адам мен азаматтың құқықтары мен бостандықтарын заңсыз шектеу оларды мемлекет өзі шығарған заң арқылы бұзудың бір түрі болып табылады. Біздің ойымызша, заңсыз шектеу, мемлекет тарапынан құқықтар мен бостандықтарды заңнамалық түрде бұзу, конституциялық белгіленген критерийлерді заң шығарушының заңдық күші арқылы шектеуінен ерекшеленеді. Мемлекеттік және ресми органдардың, нысандары, көріністері көп болған кез келген құқық бұзушылық, осы жағдайда құқықтар мен бостандықтарды шектеуге байланысты. Осы айырмашылықтардың негізі құқықтар мен бостандықтарды заңнамалық шектеудің конституциялық өлшемдерін сақтау болып табылады. Адамның және азаматтың құқықтары мен бостандықтарын жүзеге асыруда маңызды рөл атқаратын осы реттеуші үдерісте мемлекеттің рөлін ескере отырып, адам және азаматтың негізгі құқықтары мен бостандықтарын құқықтық қамтамасыз ету тұжырымдамасы мен мазмұны туралы біздің пікіріміз осындай.

Қоланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы 30.08.1995ж.
2. Булекбаев С.Б. Мифы о европоцентризме // Қазақстандық қоғамды демократияландырудың теориялық және тәжірибелік сұрақтары: 2006 жылғы 7-желтоқсанда ҚазГЗУ Алматы заң академиясында өткізілген халықаралық ғылыми-практикалық конференцияның материалдары. – Алматы, 2012. - С.18-25.
3. Лукашева Е.А. Правовой статус человека и гражданина // Права человека. М.:2012. С. 91-93.
4. Нерсесянц В.С. Права человека в истории политико-правовой мысли // Права человека. М.: 2015. С. 36.
5. Матузов Н.И. Право и личность // Теория государства и права. М.: Юрист.2012. С. 237.
6. Венгеров А.Б. Право и личность // Теория государства и права. М.: 2011. Закон и право, 2010. С. 209.
7. Кусаинов Д.О. Взаимодействие ветвей власти в процессе обеспечения прав и свобод граждан в Республике Казахстан: Автореф. дисс. ...канд. юрид. наук: 12.00.02. – Алматы, 2005. – 30 с.
8. Шәкіров А. Адам құқықтары – ең басты құндылығымыз // «Егемен Қазақстан» Республикалық газеті, 10 Желтоқсан 2010.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ СОТ РЕФОРМАСЫНДАҒЫ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Рашид Ерден Нұрланұлы

Erden.rashidov@mail.ru

Еуразия Ұлттық Университеті заң факультетінің 3 курс студенті

Ғылыми жетекші: аға оқытушы Нұржан Сауленқызы

Қазіргі заман құндылығы, сот төрелігі сонау ғасырлардан қазақ билерінің төреліктерімен сабақтасып, үндесіп жатқандығы біздерге көп нәрсені меңзесе керек, яғни оған өткен заманнан бізге өткен «Тура биде туған жоқ, туғанды биде иман жоқ» деген бабамыздан қалған аталы сөзі біздерді, жаңа тәуелсіз соттардың судьяларын әділ сот төрелігін жүргізуге жетелейтіні шындық. Құқықтық мемлекет белгісінің бірі сот билігінің заң шығарушы және атқарушы билік тармақтарына тәуелсіз қызмет атқаруы болып табылады. Қазақстан Республикасындағы үшінші билік – сот билігі.

Сот билігінің мемлекетіміздің құқықтық мемлекет ретінде қалыптасуы үшін маңызы өте зор. Республикамызда сотбеделіасқақ, мерейіүстем, мемлекеттік жоғарғы орган болып танылады. Сот билігі мемлекеттің негізін құрайтын,